

Irailaren 28ko Gasteizko prentsaurrekorako prentsa-oharra, Euskal Autonomia Erkidegoko Global Entrepreneurship Monitor Txostenaren (GEM EAE 2021-2022) aurkezpenaren harira.

Euskadi sailkapeneko burua da Estatu osoan ondoen baloratutako testuinguru gisa

- Euskadiren balorazioak Europar Batasuneko eta Estatu Batuetako batezbestekoa gainditzen du.
- Hori horrela, erreferentziazko ekosistema ekintzaile bihurtu da.

Euskal Ekintzaitzaren Behatokiak (EEB-OVE) Euskal Autonomia Erkidegoko Global Entrepreneurship Monitor 2021-2022 Txosten berriaren datuak aurkeztu ditu. Ekitaldian María Saiz EEB-OVEko presidentea hartu du parte, eta ikerketa horren ondorio nagusiak azaldu ditu. GEM Txostenak Euskadiko ekintzaitza-ekosistemaren adierazle esanguratsuenak islatzen ditu, nazioarteko testuinguruan, ekintzaileen kolektiboari arazo ugari eman dizkion pandemia globalaren urtean.

Aurkezpenean parte hartu dute Leyre Madariaga Eusko Jaurlaritzako Eraldaketa Digital eta Ekintzaitza zuzendariak eta Amaia Calleja UPV/EHUko Arabako Campuseko Ekintzaitzako eta Transferentziako zuzendariak.

2021-2022 Txosten berria ikertzaileen taldeak egin du, EEB-OVEko ekintzaitza-adituek, eta kideak Deustuko Unibertsitatekoak, Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatekoak eta Mondragon Unibertsitatekoak dira. Datuek ekintzaitza-jarduera eta -kulturaren alde egiteko beharrezko erakunde-politiken diseinua orientatuko dute.

Ikerketa gure lurraldean 4.300 pertsona baino gehiagori egindako inkestan ateratako datuetan oinarritu da. Gainera, ekintzaileen ezaugarri nagusiak, Euskadiko ekintzaitza-ekosistemaren tendentzia globalak eta Euskadiko ekintzaitza-ehunaren proiektu berriak garatzeko jarduerasektoreak ere jasotzen dira, ekintzaitza-proiektu oro abian jartzea zailtzen ari den gerrak eta energiak eragindako ziurgabetasun-testuinguruan. Hori guztia nazioarteko alderaketaren ikuspegiarekin, zeinak aukera ematen duen hobeto ikusteko EAEko ekintzaitza-ingurunearen ahulguneak eta indarguneak.

Hau da zure hedabidearen laburpen exekutiboa

Euskadi: erreferentziazko ekintzaitza-ekosistema Txostenaren datuen arabera, hiru ideia nagusik definitzen dute ekintzaitza-segmentu estrategikoaren ekonomia- eta enpresa-egoera, eta askotan hori da berrikuntza eta enpleguaren eragilea, bereziki egungoa bezalako energia eta inflazioaren arloko ziurgabetasun-unean:

1. Euskadiko ekintzaitza-ekosistema Estatuko balorazio-**sailkapenaren burua** da, eta EBko batezbestekoa eta AEBetako balorazioa gainditzen ditu.
2. Lehenengoz, **emakume ekintzaileak gizonak baino gehiago dira** EAEn.
3. **Ekintzaitza sortu berriaren intentsitateari eutsi egiten zaio**, baina okertu egin da proiektuak finkatzeko ekintzaileen kolektiboaren gaitasuna.

Datu esanguratsuak

Euskal herritarren balioen eta jarreraren pertzepzioa

Edizio honetan bildutako datuen arabera, herritar helduek ekiteko gaitasunei eta testuinguru hurbilari buruz duten pertzepzioa, batik bat, honako emaitza hauek nabarmentzen dute:

- EAEko biztanleek erdiak baino gehiagok sentitzen dute ekiteko beharrezko ezagutzak eta gaitasunak dituztela; halaber, ekiten duten pertsonak dira, proportzio handiagoan, ezagutza hori daukatela sentitzen dutenak. Gizonak seguruago daude euren gaitasunez emakumeak baino.
- Porroterako beldurra, beste urte batez, Euskadin ekiteko oztopo garrantzitsua da. Zehazki, 10 pertsonatik 6k baino gehiagok adierazi dute porroterako beldurra oztopoa dela negozio bat martxan jartzeko.
- Pertsona ekintzaileen erdiek uste dute ekiteko aukera dagoela hurrengo 6 hilabeteetan; era berean, pertsona ez ekintzaileen artean, soilik 10etik 3k hautematen dute aukeraren bat. Azpimarratzekoa da ekiteko aukerak hautematen dituzten emakumeen kopurua nabarmen baxuagoa dela gizonen kopurua baino, bai herritar ekintzaileei dagokienez, bai herritar ez ekintzaileei dagokienez.
- Oro har, 10 pertsonatik 4k edo 5ek, ekintzaileak izan edo ez, uste dute erraza dela EAEn euren ingurune hurbilean negozio bat ekitea.
- Pertsona ekintzaileen erdiek azken urteetan negozio bat sortu duen beste pertsonaren bat ezagutzen dute; bitartean, ekintzailetza-prozesuetan sartuta ez dauden herritarren kasuan, soilik 10 pertsonatik 3k daukate harremana negozioren bat sortu duen erreferentziako pertsona batekin.

EAEko ekintzailetza-prozesuaren adierazle nagusien diagnostikoa

2021ean, ekintzailetza-prozesuaren faseetan erregistratutako jarduerak honako emaitza hauek erakusten ditu:

- Jarduera ekintzailearen tasa (urteko interes-tasa efektiboa) % 4,9koa izan zen. Horrek esan nahi du 18 eta 65 urte arteko euskal herritarren artean ehun pertsonatik bost egon zirela sartuta ekintzailetza-prozesuaren erdiko fasean (3,5 urte arteko bizitza dauka); hortaz, emaitza antzekoa da pandemiaren aurreko garaiarekin alderatuta.
- Iazko pandemiak sortutako osasun-krisia kaltegarria izan da jarduera ekintzailearentzat; izan ere, beherakada neurritsua egon da hasierako ekintzailetza-tasan (0,3 puntu gutxiago) eta finkatutako pertsonen ehunekoan (0,6 puntu gutxiago); bestalde, igoera egon da negozioa utzi duten pertsonen kopuruan (% 0,8).
- Igoera egon da iazko urtearekin alderatuta pertsona ekintzaile potentzialetan (iaz baino 1,6 puntu gehiago).
- Lehenengo aldiz EAEn, urteko interes-tasa efektiboak jasotzen duen ekintzailetza-jardueraren hasierako fasearen barruko emakumeen partaidetza urteko interes-tasa efektibo berak gizonen artean islatzen duen ehunekoak baino handiagoa da (0,5 puntuko aldea); hala, gizonaren lidergoa hausten da eta ideia ekintzaileak gauzatzeko konbentzituago dauden emakumeak ikus daitezke.
- EAEko biztanleen % 1,8k negozioren bat saldu, itxi edo utzi du. Arrazoi nagusia errentagarritasun-falta da (% 23,4); bigarrena arrazoi pertsonalak edo familiarrak dira (% 16,8) eta koronabirusa enpresak uzteko hirugarren arrazoi gisa indartsu mantentzen da (% 14,2).

- Negozioen benetako ixte-tasa herritarren % 1,3koa izan zen.
- Barne-ekintzaitzak gora egin zuen aurreko urtearekin alderatuta (% 400 baino gehiago: % 0,4tik % 2,1era).
- Maila nazionalan, EAEko hasierako ekintzaitza-tasa (urteko interes-tasa efektiboa) (% 4,9) autonomia-erkidegoak alderatzeko taularen erdia baino zertxobait gorago dago.
- Erreferentziazko herrialdeen arteko nazioarteko alderaketan, EAEk (% 4,9) Italiarengandik (% 4,8), Espainiarengandik (% 5,5) eta Alemaniarengandik (% 6,9) hurbil dauden balioak ditu. Txile nabarmentzen da gainontzeko herrialdeen artean; izan ere, herritarren % 29,89k ekiten dute (urteko interes-tasa efektiboa).

Euskal ekintzaileen motibazioa eta profila

Hona hemen azken urtean identifikatutako pertsona ekintzaileen motibazioari eta profilari buruzko azterlanetik lortutako alderdi garrantzitsuenetako batzuk:

- Azken bi urteotan ikusi da hasierako fasean dauden EAEko pertsona ekintzaile gehienek ekiteko motibazioa honako hau dela: bizimodua ateratzea; halaber, bigarren postuan geratzen da munduan aldea ezartzeko motibazioa, eta hirugarren postuan, errenta oso altua sortzea. Motibazioetan egon den aldaketa hori krisi-egoerak baldintzatu ahal izan du, langabezia handitzea eragin baitu.
- EAEn ekintzaitza-prozesuarekin lotura duen pertsonaren profila oso antzekoa da aurreko edizioetakoarekin, eta bi ezaugarri nagusik nabarmentzen dute:
 - Ekintzaile gehienek 35 eta 45 urte artean dute.
 - Pertsona ekintzaile gehienek prestakuntza-maila altua eta errenta-maila handiagoa daukate.
- Generoaren ikuspegitik, datuen arabera, edizio honetan, joera-aldaketa berria egon da; izan ere, emakumeen ekintzaitza-jardueraren indizea (urteko interes-tasa efektiboa) gizonena baino zertxobait handiagoa da. Meritu handiko emaitza da, eta bat dator EAEn genero-arloan egiten diren ahaleginekin, baina ezohiko testuinguru batean gertatzen da; beraz, zuhurtziaz interpretatu behar dugu, eta etorkizunean izango duen bilakaerari erreparatu behar diogu.
- Prestakuntza-ikuspuntuari dagokionez, gizon eta emakume ekintzaileek prestakuntza-maila altua dute bi kasuetan, eta bizimodua ateratzeko motibazioa daukate ekitean, lan-eskasia dela eta.

Ekintzaitza-prozesuaren finantzaketa EAEn

Ekintzaitza-prozesuaren finantzaketari dagokionez, edizio honetako (2021-2022) datuek honako hau islatzen dute:

- Batez beste, 20.000 euro erabili dituzte 3,5 urteko bizitza duten proiektuetako pertsona ekintzaileek. Ia 5.000 euroko igoera izan du iazko urtearekin alderatuta.
- Gizonezkoak buru dituzten proiektuen hasierako kapitala (30.000 euro) ia bikoitza da emakume ekintzaileek erabilitako kapitalarekin alderatuta (16.201 euro).
- Finantza-gaietan ezagutza altuak edo oso altuak dituztela baieztatzen duten pertsonen proportzioa zertxobait altuagoa da emakume ekintzaileen artean gizon ekintzaileen artean baino.
- % 78k bere aurrezkiatara jo du, beren finantza-beharrizanen lau eurotik hiru betez. Garrantzitsua den arren, baliabide horiekiko mendekotasun-maila murriztu da, aurreko edizioako datuekin alderatuz gero.
- Bankuen finantzaketa eskuratzeko tasa % 22,6an kokatu da, eta eskuratzeko dutenek, beren beharrizanen hamar eurotik sei estaltzea lortzen dute. Estaldura-tasa horrek egonkor eusten dio aurreko urteari dagokionez, bai eta proiektuaren antzinasunaren eta finantzaketa-iturri hori eskuratzearen artean antzeman den

harreman estuak ere. Heldutasun handiagoko etapetara igarotzeak banku-finantzaketa eskuratzeari mesede egiten dio argi eta garbi.

- Lau proiektutik batek hurbileko curriculumen (familiarztekoak eta lagunak) ekarpenetara jo du, eta % 18,6k laguntza publikoak jaso dituzte. Bi alternatibek sarbide-tasa handiagoak dituzte aurreko urteko datuekin alderatuz gero.
- Inbertsio informalaren tasa egonkor mantentzen da, eta EAEko biztanleria helduaren % 3,6koa da. Badirudi inbertsio-segmentu profesionalizatua finkatu egin dela EAEn (guztiaren % 7,4), eta azken urteetako bigarren datu altuena izan da.

EAEn identifikatutako negozioen kalitate-adierazgarriak

Euskal ekintzaileek sortutako negozioen kalitateari dagokionez, edizio honetan hauek dira nabarmenenak:

- Euskal ekintzailetzaren jarduera ekonomiko nagusia zerbitzuen sektorean datza; urteko interes-tasa efektiboaren % 60,7 ezagutzan intentsiboak ez diren zerbitzuetara bideratu da nagusiki, azken hamarkadan ohikoa izaten ari den moduan.
- Egungo txostenak areagotze nabarmena islatzen du zerbitzu aurreratuekin lotutako jardueretan (ezagutzan intentsiboak diren zerbitzuetan), iazko aldean % 4,6 handitu baita. Datuek genero-aldeak adierazten dituzte jarduera mota horietan ekiterakoan (% 21,7 emakumeak, % 34,8 gizonak).
- Ekintzailetzak hasierako etapetan nahiko tamaina txikia du, 3,5 langilerekin ekimen bakoitzeko; tamaina hori handitu egiten da etapa finkatuetan (negozio finkatuen % 52,2k langile bat enplegatzen du gutxienez; aldiz, ekimen berrien % 29,3k enplegatzen du kopuru hori).
- Egungo datuek erakusten dute hazkunde handia izan dela berriki sortutako enpleguan: negozioak hasierako faseetan dituzten ekintzaileen % 24,2k baieztatzen du kontratazioak egin dituztela azken urtean, iazko datua % 3,7 izan baitzen.
- Epe ertaineko kontratazio-espektatibak murriztu egin dira aurreko urtearen aldean (% 51,7k espero du jendea kontratatzea datozen bost urteetan), nahiz eta ez segmentu guztietarako: 20 pertsonatik gora kontratatzea espero duten ekimenak % 5,3 hazi dira; hori da tarte optimistena.
- Ekimen berritzaileak murriztu egin dira aurreko ekitaldiaren aldean, bai produktuen edo zerbitzuen berrikuntzetarako (urteko interes-tasa efektiboaren % 26,2) bai teknologiaren edo prozesuen berrikuntzetarako (urteko interes-tasa efektiboaren % 23,8). Gehien handitu den tarte inpaktu handiko ekimen berritzaileena da (mundu-mailako helmena duten berrikuntzak), bai produktu-zerbitzuetan (urteko interes-tasa efektiboaren % 4,8), bai prozesu eta teknologietan (urteko interes-tasa efektiboaren % 2,9).
- Euskal ekintzailetzaren nazioarteko orientazioak bere jarduera berreskuratu du (esportatzen duen urteko interes-tasa efektiboaren % 24,7). Gehien hazi den tarte negozioena da; horiek kanpoan egindako salmentek beren fakturazioaren % 26-75 artekoak baitira (urteko interes-tasa efektiboaren % 10).

Digitalazioa eta jarduera ekintzailearen jasangarritasuna EAEn

- Ekintzaileen kolektiboa enpresa finkatuak baino hein handiagoan digitalizatu da pandemiaren ondorioz; hala ere, euskal enpresaburuen % 50ek baino gehiagok dagoeneko planifikatu zuen digitalizatzeko prozesua COVID-19aren pandemia baino lehen.

- Plangintza eta prestutasun digital handiagoa dute emakumeak eta hezkuntza-maila handiagoa duen kolektiboak buru dituzten euskal enpresek. Ezagutzan intentsiboak diren zerbitzuen sektorea nabarmentzen da gainerakoen aurretik plangintza digitalean.
- Euskal ekintzaileen kolektiboa askoz ere prestuago agertzen da teknologia digitalak sustatzera etorkizun hurbilean (% 43), enpresa finkatuen lider diren pertsonen aldean (% 29), eta jarrera bereziki prestuagoa agertzen du prestakuntza handiena duen kolektiboak.
- EAEko ekintzaileen % 60k baino gehiagok konpromisoa agertzen du beren enpresek gizartean eta ingurumenean duen inpaktuarekin, errentagarritasunaren eta hazkundearen gainera.
- Enpresa finkatuak bereziki sentikorrek dira ingurumen-jasangarritasunarekin, eta ia % 75ek argi dituzte beren negozioek gizartean duten inpaktuaren kontsiderazioak.
- Emakume ekintzaileek prestutasun handiagoa erakusten dute gizarteko eta ingurumeneko inpaktua lehenesteari bere proiektu eta enpresetan, euskal gizonek baino.

EAEko ekintzaileen ingurunearen baldintzak

Edizio honetan, 36 aditu elkarrizketatu ziren ekintzailetza-jarduerari eragiten dion ingurunearen baldintzak baloratzeko. Pertsonen % 47,2 gizonak ziren, eta % 52,8 emakumeak. Gehienek graduondoko prestakuntza zuten (% 55,6) edo unibertsitateko gradua (%38,9). Halaber, 11 urteko esperientzia zuten batez beste ekintzailetzarekin lotutako arloetan. Hauek dira horien baloraziotik atera daitezkeen emaitza nagusiak:

- 2021-2022an ingurunearen baldintzen batezbestekoa hobetu egin da 2020-2021ekoaren aldean. Bilakaera horrek erakusten du joera argia dagoela indartzeko eta hedatzeko prozesuan dagoen ekintzailetza-ekosistema baten garapena aitortzeko, EAEko balioa sortzeko.
- EAEko ekintzailetzari ekarpen handiena egiten dioten baldintzak hauek dira, ordenaren arabera: gobernu-politikak; azpiegitura fisiko eta zerbitzuetarako sarbidea; gobernu-programak, eta azpiegitura profesional eta komertzialerako sarbidea.
- EAEko adituen balorazioen batezbestekoa oro har Espainiakoaren, Europar Batasunekoaren eta AEBetakoaren gainetik dago. EAE, gainera, 1. postuan dago, gainerako autonomia-erkidegoekin alderatuta.
- Adituek gehien aipatu zituzten EAEko ekintzailetza dauden laguntza nagusiak ingurunearen baldintza hauen barruan sailka daitezke: gobernu-programak; I+G transferentzia; hezkuntza eta prestakuntza; lan-merkatuaren egoera; finantza-laguntza, eta gobernu-politikak.
- Adituek gehien aipatu zituzten EAEko ekintzailetza-jarduerarako gomendio nagusiak neurri orokor hauetan taldeka daitezke: ekintzailetza-gaitasuna indartzea; gizarte- eta kultura-arauak hobetzea; ekintzailetzako hezkuntza eta prestakuntza indartzea, eta enpresa berriei finantza-laguntza hobetzea.

Aurkezpen-ekitaldia UPV/EHUko Micaela Portilla Ikerkunean egin da (Justo Vélez de Elorriaga kalea 1, 01006 Vitoria-Gasteiz, Araba).

GEM EAE 2021-2022 aurkezpenak erakunde publikoen bermea du, eta horiek prentsaurrekoan egon dira.

Vitoria-Gasteiz, 2022ko irailaren 28an.

EEB-OVEren INGURUAN

EEB-OVE Observatorio Vasco del Emprendimiento- Euskadiko Ekintzailetzaren Behatokia Euskal Autonomia Erkidegoko ekintzailetzaren datuak neurtu eta interpretatzeko tresna da, ekintzaileei, enpresei eta erakundeei erabakiak hartzen laguntzeko. EEB-OVEk EAEko ekosisteman ekintzailetza-fenomenoa neurtzeko erreferente gisa finkatzeko helburua du.

Ikerketa-taldeak eskerrak eman dizkie SPRI Enpresen Garapenerako Euskal Agentziari, Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailari, Bizkaiko Foru Aldundiko Ekonomia Sustatzeko Sailari, Gipuzkoako Foru Aldundiko Ekonomia Sustapeneko, Turismoko eta Landa Inguruneko Departamentuari, Arabako Foru Aldundiko Ekonomia Garapenaren, Berrikuntzaren eta Demografia Erronkaren Sailari, FESIDeri eta *Emilio Soldevilla Fundazioari*. Esker bereziak eman dizkie, berriro ere, SPRI Enpresen Garapenerako Euskal Agentziari, GEM EAE proiektuko erakunde bazkidea baita, *eta baita Eusko Jaurlaritzako Ekintzailetza eta Eraldaketa Digitalaren Zuzendaritzari ere.*

- **INFORMAZIO GUZTIA GURE WEBGUNEAN DAGO ESKURAGARRI:** <https://eeb-ove.eus/>
- **ELKARRIZKETAK EDO ERREPORTAJEAK HITZARTZEKO, JARRI HARREMANETAN HAUekin:** mariasaiz@eeb-ove.eus edo info@eeb-ove.eus